

IZRAELITA

TANÜGYI ÉRTESITŐ.

Felelős szerkesztő SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület“.
Előfizetési ár; Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz Klauzál-utca 4. szám küldendők. — Szerkesztői iroda: Sip-utca 12. sz.

Pályakérdés.

Az orsz. magy. izr. tanító-egyesület a közép- és polgári iskola első három osztálya számára hit- és erkölcstani könyvet kíván megírtni. A pályázat feltételei a következők

1. Pályázók a pesti e nemű iskolák számára megállapított és ezen számban közölt tantervekhez szorosán ragaszkodjanak.

2. A sarkalatos tételekhez héber eredeti idézetek magyar fordítással felveendők.

3. Mindenik osztály számára külön füzetben dolgozandó fel a tananyag; egy-egy füzet terjedelme négy nyomtatott ívnél nagyobb nem lehet. Megjegyzendő, hogy a bibliai történetre ez osztályokban külön tankönyv használtatik.

4. A társai közt legjobb műnek szerzője az egyesület részéről 200 frt pályadíjat nyer azonfölül a kiadandó mű minden nyomtatott íve után 25 frt tiszteletdíjat. A tulajdonjog az egyesületé, mely továbbá minden új kiadás után a szerzőnek szerződésileg külön megállapítandó tiszteletdíjat ad.

5. Határidő 1888. évi május 15-dike.

6. Csak azon pályamunkák vétetnek figyelembe, melyek az egész tananyagot felölelik.

7. Az idegen kézzel írott pályaművek zárt jeligés levél kíséretében a tanító-egyesület elnökségéhez (Budapest, VII., sip-utca 12) nyújtandók be.

Budapest, 1887. október hó 15-én.

Az elnökség.

Az osztatlan iskola és tankönyveink.

A tanügy legnehezebb, de egyszersmind legfontosabb problémája az osztatlan iskola. Sok dolgot adott már ez a tanítóvilágnak, de azért még sikerült eddig helyesen megoldani; pedig sürgős és elodázhatlan, hogy végre tisztába jöjjünk vele, mert ez a nép legnagyobb részének nemcsak népiskolája, hanem egyszersmind egyeteme is — így ez valamennyi tanintézet közt legnagyobb befolyással van a nemzet művelődésére.

A tanító bármily törekvő lelkiismeretes, mégse képes kellő eredményt felmutatni.

De hogy gyógyítsuk e nagy bajt? Mondom, nagy baj, mert az országban legtöbb az osztatlan iskola. Hogy a helyes feleletet megkapjuk, kövessük az orvosok eljárását. Az orvos rendszeren először tudakolja a bajt, azután kutatja annak eredetét vagyis okát, és csak miután ezeket megtudja, fog a gyógyításhoz.

Hogy mi a baj, azt tudjuk; hogy mi az oka, azt is tudjuk: de azért mégse lesz fölösleges a következőkben felsorolni: sok a tantárgy, sok a tananyag, sok az osztály és végre sok a tankönyv. Valaki azt kérdezhetné: „Hát az osztott iskola tanítója miért boldogul?” — Hja barátom! kevés az osztály, tehát kevesebb a tantárgy, a tananyag és a tankönyv is. Ebből az következik, hogy az osztatlan iskolát egyszerűsíteni kell, azaz minél közelebb kell hozni az egy osztályhoz, mi csakis a tankönyvek összevonása által történhetik, mert a többire nézve az jogunkban nem áll. Szükséges tehát egy oly kitünően szerkesztett tankönyv, illetőleg olvasókönyv, mely minden egyebet fölöslegessé tegyen.

Sok jó tankönyvünk van már, különösen kitünőek, ugyszólva páratlanok egyesületünk által kiadott könyvek, de hogy mégse részesülnek a megérdemlett elterjedésben, oka, hogy ezek is csak a több tanítóval bíró iskolákban használhatók teljes sikerrel, azért a tanítók nagyrésze marad a régiéknél, a Gáspár-féle könyveknél és pedig azért is, mert ezeket a képezdében megismerni tanulta — mi nagy befolyással van az elterjedésre, — továbbá ezekhez nyelv- és vezérkönyv is van. Ha tehát az orsz. izr. tanító-egyesület az óhajtja, hogy kiadványai nagy elterjedésben részesüljenek és a mellett tanügyünknek nagy lendületet adjon, szerkesztessen vezérkönyvvel ellátott oly tankönyvet, mint fentebb említettem, azért eddigi kiadványaival sem fog kárt szenvedni, mert azok osztott iskolákban kitünően használhatók.

Első tekintetre azt gondolnók, hogy az nem egyéb, mint az összes tankönyveknek a könyvkötő által egy kötetbe való fűzése, de ha kissé jobban meggondoljuk a dolgot, csakhamar belátjuk, hogy annak megbeszélhetetlen előnyei vannak:

1. Az osztatlan iskola legnagyobb hiánya, hogy az osztályokhoz mérten kevés idővel rendelkezik, tehát leginkább evvel kell takarékoskodni. Ha az említett, illetőleg indítványozott könyv egyes olvasmányait, mint ilyeneket tárgyalnók, úgy megnyernők azt az időt, melyet reáltantárgyakra kell fordítani, ha pedig fordítva teszünk — mi a helyes, — hogy az egyes tantárgyakat előbb szabadon szem előtt tartva az olvasmányokat — adjuk elő, a következő órában pedig az illető olvasmányt olvastatjuk, úgy megnyerjük azt az időt, melyet az egyes olvasmányok magyarázására kellene fordítani és mégis megleszünk óva a gépiességtől, miben az ilyen iskolák leginkább szenvednek. Elég idő jutna az összes tantárgyak alapos tanítására.

2. Nagyon hátráltatja az egy tanítóval bíró iskolában az oktatást, hogy nehéz a figyelmet fenntartani, mert esendesen csak egy-két osztály részesülhet közvetlen oktatásban, a többi esendes foglalkozással lesz látva, mi rendszeren lármás foglalkozás, mi nagyon természetes, meggyermek tudja azt, hogy tanítója el van foglalva így nem vigyáznak folyton reá, tehát felhasználja az időt a csevegésre; de ha oly könyvvel rendelkezünk, mely az egész iskolának a két alsó osztály kivételével — van szánva, úgy az oktatás által valamennyi tanuló figyelve, ha nem is közvetlen, úgy közvetve le lenne kötve és nem érnének rá rendetlenkedni.

Hogy az mennyire mozdítaná elő a sikert, azt nem is szükséges bizonyítani.

3. Néha-néha megtörténik, hogy vizsga alkalmával azt kérdik a tanítótól, vajjon a gyermekek ismételték-e a lefolyt években tanultakat is. Persze, elég volt a kijelölt tananyagot feldolgozni, nemhogy erre is került volna idő. Az ily tankönyv mellett minden fáradság nélkül ennek is meglesz felelve, miután az alsóbb osztályok oktatását a felsőbbeknek is végig kell hallgatni és így minden év végén az előbbi években tanultakat is fogja birni, sőt — ha az iskolából ki fog lépni, úgy a hat év alatt tanultakat, mint egy egészet magával fogja vinni az életbe. De még az alsó osztályok is elő lesznek készítve a jövő évre, miután a nagyobb gyermekek előadását is végig hallgatják, mi nagyon előmozdítja a sikert. Az ily oktatás folytonos haladás ismétléssel.

4. Szegényebb községekben nagy akadály az is, hogy minden gyermek nem tudja megszerezni a szükséges könyveket. E bajon meglehetősen volna segítve, mert a gyermek, ha egyszer megvásárolná a könyvet, négy volna ellátva, mi szegény gyermekekre nézve nagy előny és a tanulók táskája sem volna megtömve annyi könyvvel.

5. Megfelelnénk azon elvnek is, hogy az olvasókönyvnek kell a központnak lenni, mert minden tárgy e körül forogna, sőt ennek alapján tanítatnék.

6. Megszünnék a tanítóra nézve a túlterheltség, mert csak ránézve ismerem ezt, sőt egészsége sem rongálódna annyira, mert a tanítást könnyebben vezethetné és a fegyelmet könnyebben fenntarthatná és így annyi gyötrelmek sem volna kitéve, de még tüdeje is jobb állapotban maradna.

Birunk ugyan már egy ily czélú könyvet a „Falusi iskolások könyvében,” de valamint az embert csak lakva, úgy a tankönyvet csak használva lehet megismerni. Örömmel üdvözöltem ennek megjelenését, de valamint a napnak vannak foltjai, úgy e könyvnek is megvannak árnyai:

1. A földrajzi résznél az olvasmányok általában nagyok. Az osztatlan iskolában, hol az időt félórákra kell felosztani, lehetetlen egy ily olvasmányt akár mint ilyent, akár a tartalmot szabadon egyszerre tárgyalni. Persze úgy lehet segíteni, hogy azt többszörre felosztja a tanító, esakhogy ekkor már az oktatás nem képez egy kikerekített egészet.

2. Az alkotmány a történelemmel párhuzamosan fejlődött, sőt egyik a másiknak útját jelölte ki, következésképp az alkotmányt is a történelemmel párhuzamosan kell előadni, kár tehát, hogy e két tárgy külön fejezetben van írva. Szerény nézetem szerint tehát az alkotmányt az alkalmas történelmi helyeknél jegyzetekben kellett volna előadni, így nem kellene ennek is külön időt szentelni, melyben amugyis szűkölködünk.

3. Az egészségügyi rész nem teljes, mert ha ez egy külön egészségügyi kézikönyvet fölöslegessé akar tenni, úgy a rögtöni baleseteknél szükséges első segélynyújtásról szóló olvasmányoknak is kellene lenni, és a lélekről szóló olvasmányok pedig elmaradhattak volna, mert ezek nem a népiskolába valók még.

4. Különben elhibázott a nyelvtani rész, mely száraz szabályokat gyakorlatok nélkül nyújt. Persze, terjedelmes gyakorlatokat itt a könyv rövidsége kedvéért nem is óhajtanék, hanem a könyvben előforduló a szabályokhoz alkalmasan szerkesztett olvasmányokat, melyekre az illető szabályok előtt hivatkozás történnék. További hibája e résznek, hogy vezérkönyvi alakban van előadva. Ha vezérkönyv akar lenni, akkor minek van a tankönyvben, hisz a gyermeknek nincs erre szüksége: ha pedig

tankönyv, minek van egész módszertanilag tárgyalva, mint a tanítónak kell előadni. Egészen fölösleges az I. és II. osztály számára kijelölt rész, miután e fokon különösen az egy tanítóval bíró iskolában a nyelvtan egészen fölösleges. Ami kevés szükséges, azt az írás- és olvasásnál el lehet végezni. Különben e könyv a 4 felső osztálynak van szónva, tehát II. osztályu tananyag nem lehet benne foglalva.

A német olvasókönyvekről szólva, mondhatom, hogy a könyvpiacon levő össze német olvasókönyvek magyarajku iskolára nézve fölöslegesek, mert: a) azon czél, mely olvasókönyv által elérendő, azt a magyar könyv által eszközöljük, b) amnyi idővel nem rendelkezünk, hogy még a külön német olvasókönyvet megértessük és tárgyaljuk, c) gépies olvasásra pedig épen nem szükséges a külön német olvasókönyv; hanem igenis szükséges egy német nyelvkönyv, mely nyelvtani jegyzetekkel legyen ellátva és összefüggés nélküli mondatokból álló gyakorlatok helyett a már ismeretes szavakból álló olvasmányokat tartalmazzon. Magától értetendő, hogy az osztott és osztatlan iskola nem használhat egy és ugyanazon könyvet, mert elsőnél minden osztály számára külön kellene egyet szerkeszteni, a másodiknál pedig az egész iskola számára egyet.

Nagyon kívánatos volna, ha egyesületünk ily irányu német könyveket szerkesztetne.

Kelt Szilas-Balháson, 1887. október havában.

Kellner Fülöp.

Zsidó hitoktatási tantervek.

A. A fővárosi középiskolák alsó osztályai számára.

I. osztály. Bibliai történet Josuáig. Az egyes elbeszélésekből esetről-esetre levonva az erkölcs- és hitvallás elveit, melyeknek kifejezésére, ha az általános igazság magában a tárgyalt szövegben bennfoglaltatik, az illető szövegből vett versek alkalmazandók. Ennek hiányában azonban azok a bibliából egyebümen is vehetők.

II. osztály. Bibliai történet Josuától az első templom elpusztulásáig, mindig különös tekintettel a szentföld földrajzára. A tanmód mint az első osztályban.

III. osztály. A. A zsidók története az első templom elpusztulásától a második templom lerombolása utáni időkig; ennek bevégeztével az összes hittani elvek összegezendők. B. Az imakönyv főbb imáinak ismeretése.

B. A fővárosi polgári iskolák alsó osztályai számára.

I. osztály.

Bibliai történet: A világ teremtésétől Jozsua haláláig.

Hittan: A tiz parancsolat, a 3 fő és a 2 bűnbánó ünnep, frigysátor, kohániták, áldozat és ima, önszentelés és megtartóztatás, megengedett és tiltott ételek intézménye, kötelességek a szülők, az aggkor és az előljáróság iránt; a felebaráti szeretet kötelességei.

Szertartástan: A héber olvasáson kívül a שמע a תפלה első három áldása a קדושה לחיל értelmezése.

II. osztály.

Történet: Jozsua halálától a birodalom kettészakadásáig.

Hittan: Ezekkel párhuzamosan a történeti anyagból levont tanulság gyanánt tárgyalandók a hittani lételek, a melyek esetről-esetre rövid mondatokban adandók, mint péld. bálványozás tilalma: a haza iránti kö-

telesség; könyörületesség; bőven fejtegetve az ima; próféta; engedelme-
ség; Isten iránti bizalom; irigység nagylelkűség.

Szertartástan: קדושה לשבת. ברכו קריש. קריאת התורה a külön-
féle Tefillák. (Ünnepi liturgia).

III. osztály.

Történel: Izrael é. Juda birodalom története a templom elpusz-
tulásáig.

Hittan: Az előbbeni osztályokban ismertetett szentírásbeli paran-
csolatok összegezése és rendszerbe való öntése; a Mesiaeh.

Szertartástan: A Thora olvasása intézményének bővebb tárgya-
lása, a Haftará; az imakönyv kezelése.

Levelezés.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Nagy harc után végre valahára győzött a jobbik. A már oly égető
szükségessé vált iskola-építés, a szűkkeblűek ellenkezése daczára elhatá-
roztatott. ma már az eszme megtestesítve áll, mely díszére válhatik a
hitközség, azoknak az érdemes férfiaknak, kik az iskola-építés keresz-
tülvitelét sürgették, érdekében annyit fáradoztak.

Augusztus 17-én tartottuk meg a felavatási ünnepélyt, mely lélek-
emelő ünnepélye volt nem csak a hitközségnek, hanem a város egész
intelligentiájának jeléül, hogy itt a zsidó iskola nem hogy ignoráltatnék
keresztény polgártársaink által, hanem ellenkezőleg, jobban megbecsülik
elismerik érdemeit, mint némely hitsorsosaink. Tereh Gyula, ref.
segéd-lelkész, alkalmi szónoklatában a felekezetek közt fennálló egyetér-
tés s összhang szükségességét fejtegette. buzdította az elnökséget, hogy
tartsa ezután is hazafini kötelességének az iskolát gondozni: utána Braun
József tanító mondotta el az iskola történetét. Ezzel az ünnepély hivata-
los része véget ért. Este bált rendezett az elnökség az iskolának ez alka-
lomra fényesen feldíszített nagy termében, melyre a vidékről is számosan
megjelentek. A tiszta jövedelem 30 frtot tett, mely összeg az iskola felsze-
relésének javára fordított.

*

Egy tanteremmel rendelkezni volt még egyedüli vágyam, saját
tanítványaim egészségének fenntarthatása érdekében melyime beteljesed-
tett. Most már 8 évi küzdelem kitarthatás után nem törődöm
egyesek ellenem szórt rágalmaival, azon tudatban lévén, hogy az iskola-
körüli érdemeim a hivatottaknál elismerésre találtak: ez megvigasztal,
fegyvert ad ugyan kezembe védelmemre, de ezt tenni nem fogom,
annyival inkább nem, mert tapasztalatból is igaznak és bebizonyítva lá-
tom ama régi költői mondatnak értelmét, hogy: a természetet, ha vas-
villával kergeted is, mégis visszajön.

Legyen szabad még a tekintete szerkesztő ur b. engedelmeivel
itt a nyilvánosság előtt köszönetet szavaznom: Sax Gyula elnök, Ratits
Mór m. elnök, dr. Baumer Jakab és Deutsch Vilmos úrakkal, mint kik-
nek neveihez az iskola építése fűződik: ha minden községben a tanítót
ily hazafiasan érző teltre vágyó férfiak támogatják, a klikk, mely el-
léne működik, legyen az bármilyen szervezetű célját sohasem fogja
elérni.

Tisza-Földvár, 1887. október hó 12. napján.

Braun József, tanító.

Tanítói jubiléum.

— **Kellert Lajos.** Az utolsó 25 év népoktatásügyünk történetében nagyon gazdag váltakozó fordulatokban, melyek az eszmeszülte kemény közdelemben beálltak, míg ez a számtalan tényező, melyek önzéstelenül a nemzeti művelődés szolgálatába állva, nemes törekvésben és lankadást nem ismerő fáradozásban szabadon találkozhatott, hogy vállvetve azon nagy nemzeti mű létesítésén közreműködjenek. melynek népnevelé. a neve.

Készen áll e mű előttünk, minden irányban nemzeti szellemben szereve, minden intézménye célirányos nemzeti és hazafias törekvésben. A nemzeti geniusz fennem lobogtatja szövetnekét és megvilágítja e nagyszerű munkát; mennyi ihlet hatjaát egész valóját, látván Magyarországot még egyszer meghódítva a magyar nemzetnek.

Megdönthetlen a tény, hogy vezérférfiak voltak azok, kik kiadták a jelszót, lángelmék, kik a művet tervezték, de elvitázhatlanul áll az, hogy a közharczosak voltak azok, kik hazafias lelkesedéstől serkentve a nagy és fáradságos munkát végezték.

Ilyen egyszerű és szerény közharczosa a magyar nemzeti népnevelésnek meghatottan, de belső megelégedéssel visszapillantást vetett f. é. okt. 13-án 25 évi pályafutására.

*

A nkanizsai izr. elemi- és kereskedelmi iskola egyik ügybuzgó tanítója, Kellert Lajos ur megünnepelte f. é. okt. 13-án egyéniségéhez mértén minden feltűnést kerülve kartársai és a tanulóifjuság részvétele mellett tanítóskodásának 25. évfordulóját.

Kellert Lajos született 1844. jan 6-án Pésett. Szüleit nem ismerte, mivel ezek korán elhaltak, azért nagytya házában nevelkedett. Az első oktatást szülővárosában az ez időben már fennállott izr. elemi iskolában nyerte; miután ugyanott a reáliskola alsó osztályait kitűnő sikerrel végezte, belépett a tanítóképző-intézetbe, mely Szanter, hírneves pädagogus vezetése alatt állott. Huszonöt évvel ezelőtt, t. i. 1862. okt. 13-án kezdte meg a székesfehérvári haladóparti izr. iskolában a tanítói pályát. 1867. évben a hitközség meghívására Nagykanizsára jött, hol az elemi iskola minden osztályán keresztültanított, míg 1876. évben bold. Eichberg Adolf igazgató a tanítástól való visszavonultával a keresked. iskolán, különösen a természettudományi szakba vágó tantárgyak előadásával megbízott.

Kellert Lajos mint tanférfiu eklektikus, mely egyoldalú pädagogia rendszerekhez nem hajlik, hanem bő tapasztalataiban megérett elveihez ragaszkodik, melyek a legjobbat elég jónak tartják. Mint a gyakorlat embere érez ő különös vonzalmat a természettudományok iránt, melyekkel szabad óráiban előszeretettel foglalkozik, de kivált a vegytannal és a kísérleti természettannal. Hogy a korszellem igényeit minden időben helyesen felfogta, arról tanuskodik önművelődése a tudomány minden ágában, melynek segédeszközeit, becses könyvek és értékes természetrajzi gyűjtemények alakjában, gyakran tetemes anyagi áldozatokkal serényen gyűjtötte.

Nyíltszívűsége és őszintesége által kivívta magának kartársainak tisztetét és nagyrabecsülését. Ügybuzgósága és lelkiismeretes törekvése által kiérdemelte hitközségének elismerését és előzékenysége és barátságos modora által kinyerte polgártársainak rokonszenvét.

A Mindenható tartsa meg a derék jubiléum az emberi élet legvégső határáig. *)

Öregfy.

*) Fogadja a mi üdvözetünket is!

Szerk.,

I R O D A L O M.

„**Mivehar Siré Hagar,**“ Szemelvények híres magyar költők műveiből. Héberre fordította: Fischer Sámuel, miskolci tanító. A mű megrendelhető a szerzőnél, ára 50 kr.

Nincs az a termékeny plánta, mely oly sűrűn bukkana elő a földből, nincs az a gomba, mely jobban ellepné a földet, mint a jobban de még inkább roszul gyártott isk. könyvek halmaza. És ha mindannyi fölött bírálatot is írna a világ, oly gazdag irodalom keletkezne nálunk, melyért a „legnyugatibb műveltség“ honának fiai megirigyelnének bennünket. A nyelvtanban az igeragozás, az igeidők és módok különféle elnevezése és használata, az egyes tárgyakban újra meg újra szereplő terminus technikusok, a tanmenetek és rendszerek eredeti természetökből való erőszakos kivetkőzése oly chaost teremtettek, hogy ember legyen, ki eligazodjék benne.

A könyvirók nagyobb része az olesó dicsőség pálmaága után vágyván, a szegény népiskolát árasztják el összetákolt fércgyártmányokkal, nem tudva vagy nem akarva tudni azt, hogy a gyakorlott tanítónak könyvre nincs is tulajdonképpen szüksége vagy ha iskolájában okkal móddal alkalmazná is, ugyancsak válogathat a régiekben és sok tekintetből úgy sem nyulhatna a mindig újabb „jobban átdolgozott“ könyvekhez.

A szóban lévő könyv a szerző dicséretére legyen mondva nem ezen fajtából való. Ritkaságánál fogva más szempont alá is esik ez. A magyar könyvpiacz csak gyéren lát hasonló művet, amiért is főltéve, hogy becsületes törekvésnek gyümölcse és a maga nemében megüli a mértéket előkelőbb hely szivesebb fogadtatás illetné meg.

Örvendetes jelenség gyanánt regisztráljuk mű megjelenését már csak azon oknál fogva is, mert eklatáns módon képes megezáfolni azon szívesen hangoztatott vádat, mintha a zsidótanító nem ápolná a héber nyelvet és mintha a magyar zsidó tanítóságban hiányzanék hagyományaink tiszteletbentartása és ezzel kapcsolatban a héber nyelvet átlengő szellemnek ápolása. Ezen alaptalan gyanusítás elhárítására, ill. ellensúlyozására Fischer kartárs ur határozottan sokban hozzájárult e művének közrebocsátása által. Különben nem első ilyféle műve ez szerzőnek, több rendbeli, nagyobb szabásu héber nyelven írott mű látott már napvilágot kartársunk jele. tollából és egy alkalommal Kiss József költőtől egyik szép költeményének a héberbe való átültetéséért szép elismerő levelet kapott. A jelen könyvben megjelent Lévy-féle költemények lefordításához a koszorus költő személyesen, nyájas szíveséggel adta meg az engedélyt.

Éveken át volt szerző a „Hajehudi“ és egyéb héber lapnak szorgalmas munkatársa, mindig meleg szeretettel ápolgatva és öntözgetve a héber irodalom virágtermékeit, mit minden vallásunkat é. szertartásos életünkkel szíven hordó zsidó, különösen pedig lelkészeink é. tanítóink nem sekély érdemül fognak hihetőleg betudni kartársunknak. Remélhető, hogy a szakértő és hivatottabb körök e munkát b. figyelembevételre méltatva, nem fogják elmulasztani szerzőt elismerésük jeleivel, támogatásukkal és pártolásukkal további munkálkodásra felbátorítani. Ószintén kívánjuk, hogy úgy legyen.

Miskolczon, 1887. október hóban.

Rosinger Márton.

A váltakozó- és osztályrendszer megbírálása. Irta összeállította: Horváth József aradi tanító. Ára 40 kr.

Ezen igen érdekes röpiratnak tárgya egyike a legvitásabb iskolai kérdéseknek. Hányták vetették azt tantestületi tanácskozásokban, egyleti

gyűlésekben és szaklapokban: de eddig a vélemények pro és contra még mindig ellensúlyozzák egymást, a miért ez idő szerint tényleg mind a két rendszer divik és holdogúl. Szerző ugyan nagy buzgósággal és számos érveléssel védekezi a váltakozó rendszert: mindamellett értekezése alig ha hozzájárulhat a kérdés eldöntéséhez, mert bármennyire is iparkodik tárgyilagosságnak látszani, soraiból, főképen füzetének bevezető részéből mégis kirí a helyi surlodások okozta önérdek. Véleményünk és meggyőződésünk ezen tekintetben egy és ugyanaz a tisztelt szerző uréval, azonban az objectiv bíráló pártatlansága és ugyyszólva szentsége is követeli, hogy a tanférfiak ellentétes véleményeinek is kellett volna annyi tért engedni, mint a mennyit pro domo igényelt. A kérdés nyílt marad ezután is, legalább addig, a míg különböző természetű és tehetségű tanítók lesznek, kik közül, ki inkább a negyedik osztályba, ki pedig elsőbe vágyódik és beválik. Nem egyre megy-e az, ha 4 osztályt egy-egy éven át fosztjuk meg az alkalmasabb tanító vezetésétől és tanításától, vagy egy osztályt 4 éven át?

Külömben igen tanulságos értekezés, mert megismertet bennünket a váltakozó rendszer mellett állást foglaló híres tanférfiak nyilatkozataival.

Számtani példatár az elemi népiskolák számára Ambros és Kopeczky hasonló című műve után átdolgozta a csáktornyai községi elemi népiskola tanító-testülete. Ára 15 kr.

A szemléltető oktatás barátja — és manapság ki nem volna az? szinte kellemes meglepetéssel nyitja 2 példatárt, különösen első részét, a melyből a számfogalmakat szemléltető képek oly élénken szemünkbe ötlenek. A kis elemista-ujoncoknak bizonyára ez lesz a legkedveltebb codexe és ha sikerülend, a többi más kiadású és száraz számtani példatárokat, melyek érdekesség tekintetében e füzetkének messze mögötte állanak, legalább az első osztályból kiszorítani, akkor talán még elérjük azt az időt, a midőn az írásolvasásra is ehhez hasonló fogunk bevezetni, értjük a Jacotot-Vogel-féle rendszer szerint szerkesztett abéczés könyvet. E kettő volna aztán a szemléltetési oktatásnak emminens kézikönyve.

A bírálónak föltétlen dicsérére néha gyanusnak látszik: sietünk tehát megjegyezni, hogy a képek nem mindig sikerültek. Ott van pl. mindjárt elején az 5-öst szemléltető kép, a melyből nem okulhatunk: valamely kutnak kerítését, vagy harisnyát ábrázol-e? Az épen alatta levő keresztül-kasul húzott vonalok inkább japán íráshoz, mintsem számokat szemléltető ábrákhoz hasonlítanak. Ezen fogyatkozásokon a II. kiadás rendezésénél könnyen lehet segíteni.

A példatár II. része már nem oly eredeti: a mi benne jó, nem új és a mi új, nem mind a legjobb. Annál melegebben ajánlhatjuk az első, a maga nemében tán páratlan részt. *Mandl Bernát.*

A vidéki körök működése.

Az országos magyar izr. tanítóegyesület győri vidéki köre f. október hó 5-én tartá Kapuvárott a zsidó iskola helyiségében ez évi rendes közgyűlést.

Jelen volt Schön Bernát, mint elnök Baumgarten Samu, Pfeiffer Mór, Singer Fanni, Goll Fanni, Weinberger Rózsa, Schön Bernátné, Galanthai Bernát (Győrben) — Goldhammer Soma, Krauss Ármán, Schön Riza (Csorna) Fischer Mór, Leszlauer Róza, Fischer Mórné, Mayer Zsigmond, Deutsch György, Blumschein Julia (Kapuvár), Rosenfeld Miksa (Pana), Reichenthal Ármán (Farád), Winkler Zsigmond (Sopron), Schwarz

Náthán és Szógyi S. Vilmos, mint jegyző. Távol maradt a hitközség előjárósága és az iskolaszék.

Elnök megnyitván a gyűlést, forró köszönetét nyilvánítja mindazoknak, kik szerény meghívásának engedve itt megjelenni és a gyűlés fényét emelni elég lelkesek voltak. Fényes tanubizonysága ez — úgy mond — annak, mikép a népnevelés ama buzgalom lángja, melylyel forrón szeretett felekezetünket és közvetlenül drága hazánkat szolgáljuk, nem hamvad el szivünkben. Fájjalja, hogy Kapuvár hitközsége ostentative távol maradt tőlünk; mert ezzel csak azt bizonyítja be, mikép igazsága volt boldogult Eötvösünknek, ki a hazai zsidóságot valahol oly hegyhez hasonlítja, melynek alja még teljes sötétségben áll; de melynek csúcsára már fellövellnek a felvilágosodottság napjának aranysugarai. Vannak községek, melyekben a tanítói méltóság tekintélyének oszlopai szilárd alapon nyugosznak. Itt hideg rideg közöny sugárzik felénk és azt mutatja, hogy a hol fény van, ott árny is szokott lenni. De éppen azért, mivel ily különböző hitközségek is vannak, kell mi nekünk esüggedetlenül küzdve, fennem lobogtani országos egyesületünk zászlóját és bátorsággal előre törve el nem hagyni a harctérel mindaddig, míg ezeket is meghódítjuk és ügyünknek megnyerjük. A hitközségek jövője, a tanuló ifjuság boldogsága lebegjen szemünk előtt s lelkesítsenek bennünket a harcban.

E nagy letszéssel fogadott beszéd után Fischer Mór üdvözlé a kör tagjait a kapuvári tanítótestület nevében: forró érzéssel és a sziv lángoló szeretetének hevével fogadja őket igyekeztvén pótolni azt, mit a hitközség előjárósága tenni elmulasztott.

Elnök köszönettel fogadja a tanítók üdvözlését, biztosítva, a kapuvári tanítókat, hogy szeretetük dúsan kárpótol mindent. Ezután áttérve a lefolyt egyleti év eseményeire jelentést tesz a kör kebelében történt dolgokról, majd a mult ülés jegyzőkönyvét olvastatja, minek hitelesítése után szőnyegre került a napirend első tárgya: a hébernyelv fokenkénti tanítása a zsidó népiskolában. Előadó Galanthai Bernát, győri tanító. Előadó — ugyyszólván — költészeti prózában esetele a zsidó iskola magasztos feladatát, melynek a hazai állami és keresztény felekezeti képzőintézetekből kikerült zsidótanítók már azért sem tudnak megfelelni, mivel maguk sem ismerik szent nyelvünk szellemét. Így állván a dolog, gyönyörű értekezése kapcsán indítványozza, miszerint hasson a kör oda, hogy országos egyesületünk adjon ki a zsidó népiskola igényeinek megfelelő héber nyelvkönyvet.

Pfeiffer Mór pártolja az indítványt.

Krauss Ármín, esornai tanító azt hiszi, hogy zsidó falusi népiskolában nem lehet a nyelvet oly bőven tárgyalni, mint azt az előadó kívánja.

Schwarz Náthán azon véleményben van, hogy a hébernyelv tanítása teljesen fölösleges.

Elnök figyelmeztetik a t. szónokokat, hogy itt konkrét indítványnyal állunk szemben. A kérdés egyszerűen az: adjon ki az országos egyesület héber nyelvkönyvet, igen-e vagy nem?

Winkler soproni tanító fájlatja hogy a hébernyelv ismerete mindinkább hanyatlak. „Nyelvében él a nemzet.“ A zsidóságnál a vallásosság is főkép a nyelv ismeretéhez van kötve, a mennyiben ezen a szent nyelven olvassuk törvényeinket, ezen a nyelven imádjuk Istenünket. Csakhogy a hanyatlás oka nem a népiskolában gyökerezik. Mi megtesszük a magunkét: de a középiskola nem építi tovább azt, mit mi építeni amnyi igyekezettel megkezdtünk és minek alapját amnyi lelkesedéssel megraktuk. Tőlünk lehetetlent is kívánnak: de ott, hol már észszel lehet dolgozni, ellenszenv

uralkodik úgy a hittanár mint a tanuló szívében. A középiskolai hittanítást kell tehát reformálni és ezt a kiadandó nyelvkönyvvel nem érjük el.

Baumgarten Samu, győri tanító esküdt ellensége a sok tankönyvnek, így is már nyaláb számba kénytelen a gyermek bevásárolni annyi limlomot, annyi kaszátot, hogy alig győzi szuszszal, ahhoz a kis nyelvtani ismerethez, mit a népiskola a biblia héber szövege alapján nyújthat, nem kell külön tankönyv. Ő beéri avval, ha a gyermek tud folyékonyan héberül olvasni, egyes inadarabokat megért, tudja a biblia leglényegesebb részeit anyanyelvére fordítani, ismeri a zsidók történetét és van fogalma a héber nyelv sajátosságairól; mindehhez azonban nem kell héber nyelvkönyv.

Előadó a tiszta meggyőződés hangján védelmezi álláspontját.

Elnök ismételve felveti a kérdést vajjon elfogadjatik-e az indítvány? A kör többsége azt el nem fogadván kimondja határozatilag, mikép a héber nyelv a biblia héber szövegének alapján tanítandó és ehhez külön nyelvkönyv nem szükséges.

Elnök a gyűlés második tárgyra térve örömmel konstatálja, hogy az egyesület által kiadott összes tankönyvek a győri tekintélyes iskolában be lettek vezetve. Az olvasókönyvek azonban egészen új irányt követve felveti a kérdést, vajjon mi módon kell és lehet azokat használni?

A kérdés rendkívüli érdekes vitára szolgáltatott alkalmat, melynek kapcsán a következő elvek vergődtek felszínre:

1. A bibliai történet fokenként az olvasókönyvben foglalt anyag nyomán tanítandó. Minden osztálynak az legyen a tananyaga, a mit az illető osztály olvasókönyve felölél.

2. Év elején a tanító saját használatára tiszta lapokkal ellátott könyvet kötet be magának, mely tiszta lapokra leírja azt, a mit ő egye. olvasmányokhoz esatolni kíván.

3. A hét minden napjára más-más anyagu olvasmány esik. Így minden vasárnapon biblia történeli, hétfőn nemzeti történeli, kedden természetrajzi, szerdán természettani, csütörtökön népeleti, pénteken költészeti olvasmányt tárgyal. Ezt így folytatva egész éven át, pótolva itt-ott azt, a mi a könyvben talán hiányzik: év végével szép eredményhez jut a tanító és tanuló. Így alsóbb osztályokban a sok segédkönyv is nélkülözhető.

A gyűlés 3 tárgyát Pfeiffer Mór előadása képezé: a zsidó tanítók társadalmi állásáról. Pfeiffer előadása finom eleganciával ostorozza viszonyainkat. Hibáztatja a községet, mely silány anyagi ellátásban részesíti a tanítót és hibáztatja a tanítóképző-intézeteket, melyek nem nyújtanak elegendő szellemi miveltiséget. Az anyagi és szellemi hátramaradás okozzá nagyrészt azt, hogy a zsidótanító nem foglalja el a társadalomban az őt megillető állást. A tárgyhöz többen hozzá szólottak, azután gratuláltak előadónak szép, virágzó stilusban írt előadásáért. (Az előadás megjelen a Győri Hirlapban. Alkalmilag mi is hozzuk. Szerk.)

A gyűlés utolsó tárgya következett: Fischer Mór kapuvári tanító előadása a zsidó zugiskolákról.

Az indítványok sorában a nevelők és nevelőnők sorsára vonatkozólag lett egy igen fontos elfogadva. Erről bővebben a jövő számban. A jövő közgyűlés helyéül Sopron lett elfogadva. Elnök záróbeszéde után a gyűlés befejezettnek nyilvánított.

Következett a közös ebéd, mely Fischer Farkas becsületére legyen mondva, meglepő volt. Fogadjá áldozatkészségeért, mert roppant áldozatába kerülhetett, e helyen forró köszönetünk nyilvánítását.

— **Veszprémben** a megyei izr. tanítóegyesület október hó 5. és 6. rendes évi gyűlést tartott Baum Fülöp elnöklete alatt, szép számmal megjelent tagok és vendégek előtt. E gyűlésben többek közt az olvasókönyveket bíráló bizottság nevében Szép Lipót önálló értekezésnek is beillő jelentést tett, melyben az orsz. magy. izr. tanítóegyesület által kiadott olvasókönyveket, mint a legjobban megfelelőket tünteti fel. E jelentés élénk eszmecserere szolgáltatott alkalmat, melyben főt. Hochmuth Ábrahám rabbi urnak kiváló szerepe volt. Kellner Fülöp szilasbalhási tanító mintaelőadást tartott IV. Béláról, kapcsolatban a zsidók történelmével és alkotmányával, mely sikerült előadás egyhangú és lelkes elismerést aratott.

A gyűlés második napján a különféle indítványok tárgyalattak, miután a megelőző estén egy a hitközség elnöke által a tanítók tiszteletére rendezett közvacsorán együtt mulattak volna Veszprémmegye zsidó tanítói.

Baranyamegye és szomszéd vidékei zsidó tanítóihoz!

Az országos izr. tanítóegyesület sok évi működése által kimutatta létjogát és életképességét; a zsidó tanítóság színe-java sorakozott zászlaja alá. Néhány év óta az ország több vidékein fiókegyesületek is keletkeztek, melyek az egyesület mintegy esermelyei a központ felé küldik a vizet. Ezen egyesületek létesítése kitűnő gondolat volt, mert a tapasztalat is mutatja, hogy az utóbbi évek óta úgy a rendező mint a pártoló tagok száma tettemesen szaporodott. A fiókkörök igen fontosak:

1. Nem minden tanító rándulhat föl a közgyűlésre, hogy a reá nézve ugyan ezélszerű és hasznos eszmecsereben személyesen is részt vehessen.

2. A közgyűlés csak minden 3-ik évben tartatik meg és így a fiókkörök nélkül a tagok közötti összefüggés nagyon laza lenne.

3. A zsidó tanító, ki egész éven át, nem enged magának lényeges élvezetet, ilyen közgyűlés alkalmával, szabadon társalog művelt emberekkel, és vigaszt meg erőt találhat további pályára.

4. Az ilyen közgyűlés nagyon alkalmas, különösen kisebb községekben, a tanító tekintélyét emelni, sőt nagyon lehetséges, hogy ilyen gyűlés a netán feszült viszonyt tanító tanítóság közt békés úton megszünteti és jó egyetértést hoz létre.

5. Itt van alkalma az egyesületnek tagokat és különösen pártoló alapító tagokat nyerni.

6. A tanító és különösen a fiatal tanerő buzdítást találhat továbbképzésére, mely kedvezőbb jövőjének lehet kútfeje.

Kedves kartársak! Sorakozzunk mi is, tömörüljünk, mint az ország más vidékein úgy mi is álljunk össze, képezzünk egy „pécsvidéki fiókkört“!

Ha szerény indítványom vidékünkben viszhangra talál, úgy annak idején leszek bátor, az illető t. tantestületnek a f. tanévre tervezett (valószínűleg חול המועד פסח) alakuló gyűlésre tisztelettel meghívni.

Vidékünk köre fog épugyan vándorgyűléseket tartani, olyan helyeken, hová az illető testületek meghivnának, mint teszem pl. a győrvidéki, alföldi stb. fiókkörök.*)

Kérem a t. kartársakat e tárgyhoz esetleges indítványokat tenni, pl. arra nézve, hogy meddig terjedjen, mikor alakuljon ezen fiókkör.

Maradtam a mélyen tisztelt kartárs uraknak őszinte tisztelőjük

Pécs, 1887.

Sasvári Béla, zsidó tanító.

*) A megalakulást a központban nagy örömmel fogadnák.

Szerk.

EGYLETI ÉLET.

Október hóban fizettek tagdíjat.

Pártoló tag:		Keppich Ármin, N.-Bic.	2	frt
Stein Sámuel, Berlin	frt	Kiss Vilmos, D.-Pentele	2	
		Klein Mór, Radosna	1	
Rendes tagok:		Kohn Miksa, Fadd	4	
Barta Lajos, Losonez	2	Kraus Jakab, Veszprém	2	
Bernát Mór, Trencsén	4	Kulka Dávid, Boczko	3	
Beer Mór, Ada	4	Kürcz Lipót, Trencsén	4	
Eckstein Lipót, Vörösvár	1	Lustig Mihály, Dévaványa	2	
Fischer Mór, Hajdu-Nádudvar	1	Löwy Sámuel, Derecska	1	
Fried József, Trencsén	2	Munk Béla, Trencsén	4	
Goldberger Simon, Miskolcz	4	Reisz Izsák, Ribek	2	
Grünberger Fülöp, N.-Bicsé	2	Rosenfeld Miksa, Leme	2	
Gutmann Mór, Deáki	2	Schwarz Miksa, Bollesó	4	
Havas Bertalan, Siófok	4	Szirmai József, Vágújhely	2	
Havas Károly, Rév-Komárom	4	Schönbrun Márk, Miskolcz	4	
Handelsman Leo, Szabadka	4	Stöckelmacher Bern., Ó-Buda	3	
Hirschler Dávid, N.-Vázsony	2	Weisz Náthán, Lőc.	2	
Holländer Áron, Ó-Gyalla	2			
		Össze. m	87	frt

V E G Y E S E K.

— **KÉRELEM.** Tiszteletteljesen felkérjük egyesületünk t. tagjait arra, hogy tagsági díjaik hátralékait minél előbb küldjék be, mert a ki az évi járulékát be nem fizette, alapszabályaink 9. §. értelmében megszűnt tagnak lenni és így nevét az év végén közzéteendő névsorba fel nem vehetjük.

Schön Bernát kartársunk nagyérdekl. cikkét „Haladunk” legközelebb folytatjuk. Tul vagyunk halmozva. Szerk.

A kapuvári izr. hitközség ugy, mint Biringer Mátyás, hitközségi elnök az országos magy. izr. tanítóegyesület pártoló tagjai sorába léptek. A győrvidéki kör tehát mégis hódított. Ez igazán vívmány. Mint halljuk szép példát más községek is utánozni fogják.

Tanító, kántor stb. egy személyben. E kérdésben Kuttner Miksa ur cikkezett a magyar „Zsidó Szemlében” és Spitzer kartársunk hosszabb polemizáló dolgozatot küldött be hozzánk, melyből lérszüke miatt csak a főrészét hozzuk szószerint: „A kántorság ellen semmi kifogásom. Szépen összeférhetne az a tanítói hivatallal, különösen ha az illető az egyházi énekekben is jártas és kellemes hanggal bír, azután az iskolai tanítást sem gátolná, mivel e functiot szombat és ünnepnapokon — mikor az iskola szünetel — szokás végezni. De az Istenért csak „chaleft” ne nyomjanak kezünkbe! ez egyenlő lenne a koldusbottal. Világosan mutatja ezt Németország példája, hol a tanító egy személyben kántor — sakter is. Törvény a tanítók véglegesítéséről nem is létezik, de nem is fog életbe lépni mindaddig, míg a németországi zsidó hitközségek a tanítói hivatalt külön nem választják a kántortól. A keresztények kántortanításával össze sem hasonlítható a miénk: ott a művelt plébános, a kegyúr meg védi — megvédelmezteti a jogaiban megtámadott tanítóját bármely oldalról jöjjön is az insultus, a vallási felelősség sem oly terhes s így duodecz állását nem hogy kockáztatná, hanem még megszilárdítja. Különben

náluk is az 1868-ik évi népiskolai törvény életbeléptetése óta megkezdtek a harezot a kántortanítótság elen, sok helyen sikerrel is. Ez lenne szerény meggyőződésem K. kartárs ur által felvetett kérdésben.“

Intelligens egyének mellék foglalkozást kapnak, mely naponta 2-3 frt. jövedelmet hajthat és egész művelt bármily állásu egyének is elvállalhatják e foglalkozást, mely nem sorsjegyek vagy kereskedelmi cikkek korpollálásából, hanem hazafias és politikai természetű, igen érdekes műveknek (általunk közlendő) könyű módon való terjesztéséből áll. Bővebb értesítést ad: Noszlopy E. Budapest, IV. lövész-uteza 5.

Tisztelt kartársaimnak, barátaimnak és ismerőseimnek ezennel tudtára adom, hogy természetrajzi tanulmányaim gyakorlati bővítése céljából, szepesmegyei Márkusfalvára tettem át lakásomat, hová ezentul hozzám szóló levelek vagy egyéb közlemények intézendők. Tisztelettel — Márkusfalva, Szepesség. 1887. október 12. *Erdős Miksa.*

Rend- és Illemszabályok havi értesítővel; szerkesztette Singer Izrael néptanító S.-A.-Ujhelyen. III. javított kiadás. Ára bekötve: 10 kr. Megrendelhető szerzőnél és minden könyvkereskedésben. Jelen értesítő következő előnyei miatt különbözik a hasonezélú könyvektől: 1. Felsorolja

10 pontban — a szülők kötelelességeit gyermekeikkel szemben, hogy az iskolalátogatás célja könnyebben éressék el. 2. Megösmerteti a tanulókkal mindennemű kötelelességeiket az iskolán belül és azonkívül. 3. A havi értesítésre szolgáló rovatokon kívül tartalmaz még egy igen czélszerűen berendezett igazolási ivet, melyben a szülők nevüknek egyszerű aláírásával igazolhatják gyermekeik esetleges mulasztásait. Végül nem hagyhatjuk elismerő említés nélkül, hogy szerző a tanév végén nyert osztályzatokat feltüntető rovatban a héber tantárgyakra is szánt helyet. Mint e lapok f. é. 8. számából kitetszik szerző a kartársaknak 25—33% árleengedést nyújt.

Szerkesztői üzenetek.

Steiner J., Léva. Cikkének folytatását térszüke miatt a jövő számra kellett félre temünk. **Weisz Soma, Eger.** A kívánt két egészségi bizonyítványt még eddig nem kaptuk. **Goldberger Simon, Miskolcz.** A mai számban kimutatott 4 fittal kifizette a tagsági díjakat a folyó év végeig. **Baum Fülöp, Veszprém.** Október hó 27-dikéről kelt levelét és a gyűjtő-iveket csak 29-én vettük, a mikor ezen szám már befejezve volt. Felhívását, valamint levelét a jövő számban egész terjedelmében közölni fogjuk. Addig azon helyzetben leszünk, a közp. választmány e mozgalom fölötti nézeteit közölni.

FÜREDI IGNÁCZ

képző-tanár Budapest, kerepesi út 6.)

iskola-könyvei:

1. Nyelvtani példatár, kötetke (Franklin-T.), kötve	20—25 kr.
2. Rendszeres magyar nyelvtan „antibarbarussal”, polgári iskolák és tanítóképzők használatára (3-ik kiadás)	60 kr.
3. Számítási példatár, 5 kötetke, (5. kiadás), kötve	20—20 kr.
4. Hazai s által. földrajz. 13. kiad., Dobrovsky és Franke), kötve	24 kr.
5. A magyarok története. (17. kiadás, Dobrovsky és Franke)	24 kr.
Ugyanaz „németül” is kiadás, Dobrovsky és Franke), kötve	24 kr.
6. A természetrajz elemei. (5. és 6. kiadás), kötve	20—30 kr.
7. Kisebb és nagyobb világtörténet jellemképekben	10—60 kr.
8. Prakt. ungar. Sprachlehre. (2. Aufl.)	36 kr.
9. Luchász Happ'olim. nyelvtani jegyzetekkel, tűzve	20 kr.

☛ Nagyobb megrendelések a szokásos **rabattban** részesülnek.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

megjelent s minden

- Csukási Fülöp és Schön József. Zsidó hittan** a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások egybevetésével. *Első könyv*: A népiskola felső osztályai, illetve a polgári és középiskolák alsó oszt. számára. II-ik bővített és javított kiadás. Füzve 60 kr. *Második könyv*: A polg. és középisk. III. és IV. oszt. számára. Füzve 50 kr. *Harmadik könyv*: A polg. és középisk. IV. oszt. számára. Füzve 20 kr.
-
- **Kis biblia a zsidó ifjúság számára.** Az őshéber eredeti szöveg nyomán. Két részben. I. rész kötve 40 kr. II. rész kötve 60 kr., egy vászonkötetbe kötve 1 frt 20 kr.
-
- **A zsidók története,** különös tekintettel a magyar zsidók történetére. Füzve 1 frt 20 kr.
-
- Führer Ignác és Schön József. Módszeres nyelvtani példatár** számos feladvánnyal. A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. oszt. számára kötve 25 kr., IV. oszt. számára kötve 25 kr.
-
- Hochmuth Abraham. Gotteserkenntniss und Gottesverehrung** als Lehr- und Handbuch zum Religionsunterricht. 1 fl. 20 kr.
-
- **Isten-ismeret és Isten-tisztelet.** A biblia s későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására. 1 frt 20 kr.
-
- **Mózesi hit- és erkölctan** az elemi és felső népiskolák számára. Kivonat az „Istenismeret és istentisztelet“ ezimű vallástani könyvéből, útmutatása és felügyelete mellett készítette Szép Lipót. Kötve 30 kr.
-
- Klingenberg Jakab. Magyar nyelv- és irálytan.** Helyesírás és irodalmi függelékkel. A népiskola V. és VI., valamint a polgári iskola I. és II. osztálya számára. Harmadik javított kiadás. Kötve 50 kr.
-
- **Gyakorlati német nyelvtan** kezdők számára. I. rész: Kemény kötésben 25 kr. II. rész: Kemény kötésben 50 kr.
-
- **Deutsches Sprachbuch.** Ein Leitfadens zur praktischen und theoretischen Behandlung des einfachen Satzes, mit einer Beigabe von Orthographie und Stilübungen. Zweite verbesserte Auflage. I. Theil. Für die dritte Volksschulklasse. Geh. 30 kr. II. Theil. Für die oberen Volksschulklassen (4. 5.) Geh. 40 kr.
-
- Kobányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő rendszeréhez.** Kisdudóvódák, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai és családi használatra. I. füzet. Füzve 20 kr., II. füzet. Füzve 40 kr.
-
- Ziltz Mór. Hittan** az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára. Hetedik javított kiadás. Kemény kötésben 30 kr.
-
- **Hittan** az izraelita népiskolák felső osztályai számára. Harmadik kiadás. Kötve 40 kr.
-
- Glaubenslehre** für die unteren Klassen der isr. Volksschulen. Vierte verbesserte Auflage. Geh. 25 kr.
-
- Glaubenslehre** für die höheren Klassen der isr. Volksschulen. Dritte vermehrte und verbesserte Auflage. Geh. 35 kr.
-
- **Hebräische Sprachlehre** für isr. Volksschulen in zwei Cursen. Zweite Auflage. Geh. 40 kr.

KIADÁSÁBAN BUDAPESTEN

könyvtárusnál kapható:

Magyar olvasó- és nyelvképző könyv népiskolák számára.
Szerkesztették *Szirmai J. Vöröss S., Szilágyi J.*

Az I. iskolaév, „ABC-és könyv“ (II. kiadás)	kötve 20 kr.
A II. iskolaév (II. kiadás)	30
A III. iskolaév (II. kiadás)	30
A IV. iskolaév	50
Az V. és VI. iskolaév	60

Deutsches Lesebuch für die Volks- und Wiederholungsschulen Ungarns. Von *Jos. Szirmai, Leop. Klein, Ad. Mayer*

Das I. Schuljahr, „Fibel“, II. Auflage	gebunden 25 kr.
Das II. Schuljahr II. Auflage	30
Das III. Schuljahr II. Auflage	40
Das IV. Schuljahr II. Auflage	50
Das V. Schuljahr	60
Das VI. Schuljahr	70

A zsidó népiskolák számára szerkesztett kiadásból eddig megjelentek :

A második iskolaév	kötve 30 kr.
A harmadik iskolaév	„ 30
Das zweite Schuljahr	geb. 30
Das dritte Schuljahr	40
Das vierte Schuljahr	50

Szirmai József. A túlterhelés és a Herbart-Zilleristák.

Füzve 20 kr.

— **Német nyelvképzőiskola gyakorlati példákban.** Olvasás, nyelvtan és fogalmazás egyközpontu körökben.

I. rész: Kötve 20 kr.

II. rész: Kötve 20 kr.

Löw Lipót. Bibliai történet. Zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás. Hatodik kiadás. Kötve 50 kr.

Ifj. Nagel Otto

könyvkereskedése

Budapesten, Múzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.

Bevezetésre ajánlatos népiskolai tankönyvek:

- Módszeres tornatanítás.** I. Népiskolai tornagyakorlatok, írták Horváth F. és Juhász Gy. Ára... — 40
- Népiskolai földrajz.** Írta: Barna J. fővárosi tanító, I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben ára — 20
- Népiskolai földrajz.** Írta: Barna J. fővárosi tanító, II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Kemény kötésben ára — 20
- Népiskolai földrajz.** Írta: Barna J. fővárosi tanító, III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára — 20
- A földrajz tanulását e könyvecske a gyermeknek nagyon megkönnyíti, mivel minden fölöslegest mellőzve, rövid, világos szavakkal és hiánytalanul a szükséges ismereteket nyújtja.
- Magyarország története** párhuzamosan **alkotmányunk vázlatával** és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, írta Barna J. főv. tanító. Negyedik kiadás. Kemény kötésben ára... — 30
- Népiskolai számtan** I. rész, a népiskolák II. osztálya számára írták Virág (Schön) József és Walter K., kemény kötésben ára — 15
- Népiskolai számtan** II. rész, a népiskolák III. osztálya számára írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára — 20
- Népiskolai számtan** III. rész, a népiskolák IV. osztálya számára, írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára — 20
- Népiskolai számtan** IV. rész, a népiskolák V. és VI. osztálya számára írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára — 40
- E könyvecske osztályról osztályra vezeti a gyermeket az elemi számtan ismertetésébe a vidéki gyermek látköréből vett gyakorlati példákat alkalmazva, miért is e könyv vidéki iskolában különös helyén van.
- Az egyenletek** megfejtése népszerű modorban írta Schwarz M. állami tanító, a népiskolák V., VI. osztályai és polgári iskolák számára ára — 40
- E könyv jövedelméből az országos tanítók árvaháza javára minden elkel példány után tíz-tíz krajczár szerző részéről fordíttatni fog.
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére írtá Halász N. I. Kemény kötésben ára — 30
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére írtá Halász N., II. Kemény kötésben ára — 30
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére írtá Halász N., III. rész. Kemény kötésben ára — 35
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére írtá Halász N., IV. rész. Kemény kötésben ára — 35

Minden bárhol kiadott vagy hirdetett könyv állam é. a legelőnyösebb tás mellett kapható. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

👉 Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen bérmentve küldetnek. 👈

Német nyelven:

- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta Flesch M. fővárosi tanító, I. Theil für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára — 30
- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta Flesch M. fővárosi tanító, II. Theil für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben ára — 30

Schlesinger Ignácz nyomdája, Budapest rostély-utca (Károlykaszárnya) sz.